

Dürbünleri Kuşanın

Şimdi dürbünleri kuşanmanın tam zamanı. Gökyüzü yaz aylarında olduğu kadar zengin olmasa da kış gökyüzünün en güzel gök cisimleri bu sıralar gökyüzünde. Bunlar arasında özellikle dürbünler için kolay birçok hedef yer alıyor. Bu ay, İkizler ve Arabacı takımyıldızlarında bulunan ve bir dürbünle kolayca bulunabilen açık yıldız kümelerine değineceğiz.

Arabacı ve İkizler takımyıldızları bu ay saat 21:00 civarında gökyüzünde en iyi konumlarında. İkizler'de bulunan M35 ile Arabacı'da bulunan M36, M37 ve M38 gökyüzündeki en belirgin ve en parlak açık yıldız kümelerinden. Bu nedenle amatörlerin en çok gözlediği gök cisimleri arasında yer alıyorlar.

Açık yıldız kümeleri, Samanyolu içinde, aynı bulutsudan meydana gelmiş ve birbirlerine kütleçekimiyle bağlı yıldızlardan oluşan topluluklardır. Bu tür kümeleri genellikle Samanyolu kuşağı üzerinde görürüz. İşte, bu ay ele aldığımız bu dört küme, açık yıldız kümelerinin en güzel örneklerinden.

İkizlerden biri olan Kastor'un ayağını simgeleyen μ İkizler yıldızının batısında bulunan M35,

bu yıldızdan yola çıkılarak gökyüzünde bulunabilir. Bir dürbünle, μ İkizler ve M35'i aynı anda görmek mümkün. M35, Ay'ın gökyüzünde kapladığı alandan daha geniş bir alana yayılmış 500'den fazla yıldız içerir. Ancak küçük bir teleskopla bakıldığında bu yıldızların 100 kadarı görülebilir. Kümenin yıldızları birçok açık yıldız kümesine göre daha düzgün dağılmış durumdadır. Merkezdeki yıldız yoğunluğu kenarlara göre biraz daha fazladır. M35 iyi gözlem koşullarında çıplak gözle seçilebilse de bir dürbünle bile kümenin ancak birkaç yıldız ayırt edilebilir.

Teleskoplu gözlemciler, M35'e gerçekte çok uzak olan (yaklaşık 13.000 ışık yılı) ama yaklaşık aynı doğrultuda bulunan NGC 2158'i de görebilir. 8,6 kadir parlaklıktaki bu açık yıldız kümesi, yıldız sayısı bakımından çok daha zengindir. Öyle ki bir zamanlar küresel yıldız kümesi olabileceği bile düşünülmüş. İçerdiği yıldız sayısı bir yana, küresel kümeler kadar olmasa da çoğu açık küme göre daha yaşlı yıldızlardan oluşuyor.

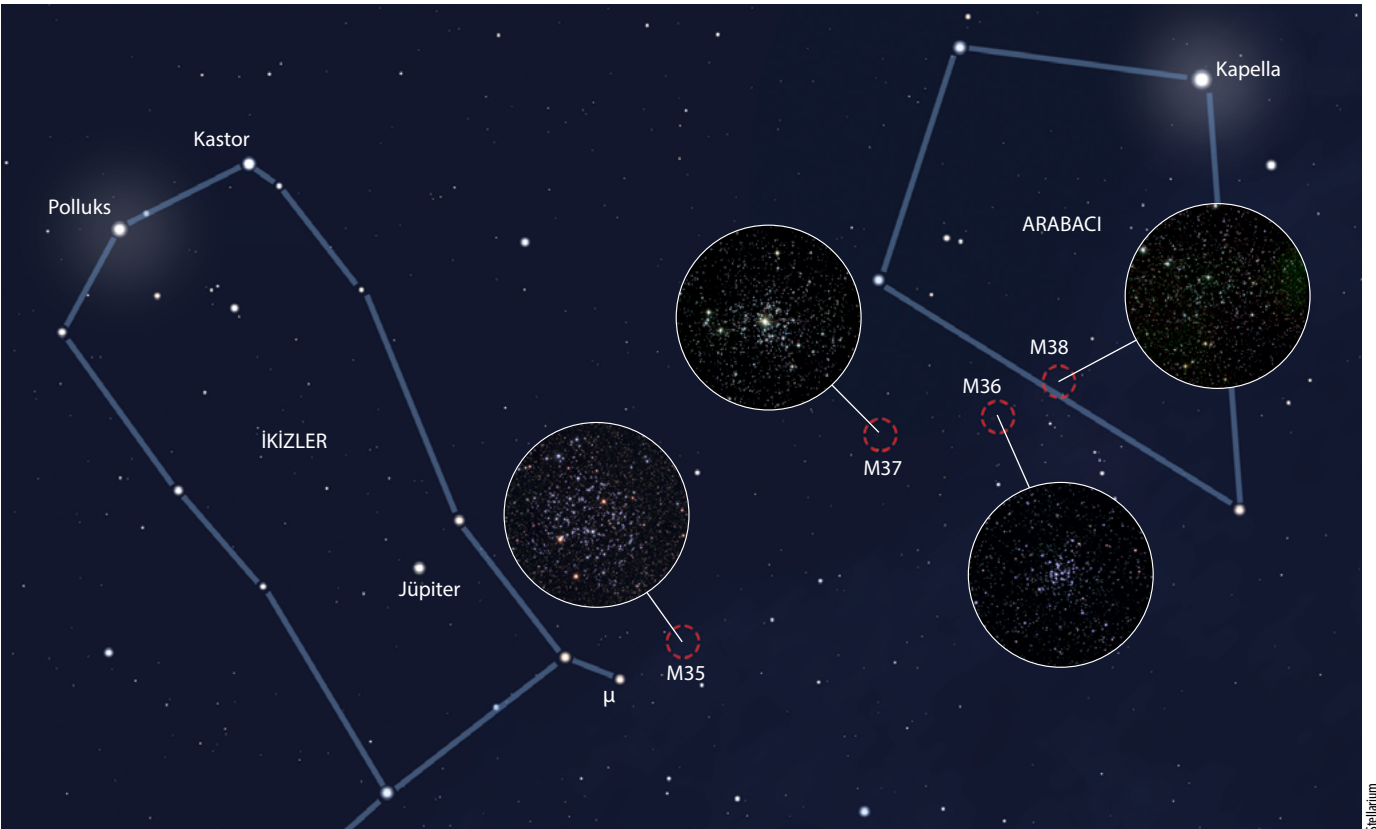
Yaklaşık 60 yıldızdan oluşan M36 çok genç, yaklaşık 25 milyon yaşındaki yıldızlardan oluşuyor. Kümenin en etkileyici yanı, farklı renklerde yıldızlardan oluşması. Kümeye teleskopla bakan birçok gözlemci, kümenin şeklini bir yengece benzetir. M36, ideal koşullarda çıplak gözle seçilebilir. Parlak yıldızlarından birkaçını görmek içinse en azından bir dürbün gerekir.

M37, Arabacı'nın üç komşu kümesi (M36, M37 ve M38) arasında en parlak olandır. Kümenin parlak yıldızları merkezde yoğunlaştığı için M37'nin merkezi kenarlarına göre daha parlak görünür. Gökyüzünün en güzel açık yıldız kümelerinden biri olan M37, hem dürbün hem de teleskoplar için çok güzel bir hedef.

Yaklaşık 100 yıldızdan oluşan M38, M37 ile benzer görünür büyüklükte ve parlaklıktadır. M38, birçok açık yıldız kümesine göre daha dağınık bir yapıdadır. Çoğu gözlemci, M38'i Yunan alfabesindeki pi (π) harfine benzetir. Kümenin parlak yıldızlarını seçebilmek için bir dürbün yeterli olur.

M38, Arabacı'nın yıldızlarının oluşturduğu dörtgenin Kapella'nın karşısındaki kenarının ortasında bulunuyor. M36, M37 ve M38, birbirlerine çok yakın konumda olduklarından, hepsi birden büyütme gücü düşük bir dürbünün görüş alanına girer. Bu sayede M38 bulunduktan sonra, M36 ve M37 de kolayca bulunabilir.

Bu arada, hazır dürbünü elinize almışken gökyüzünün en parlak açık yıldız kümesi olan Ülker'e, en parlak bulutsulardan biri olan Orion Bulutsusu'na, Andromeda Gökadası'na ve Jüpiter'in uydularına bakmayı ihmal etmeyin. Bu gök cisimlerinin hepsi yandaki gökyüzü haritasında işaretlenmiş durumdadır.

1 Şubat 22:00
15 Şubat 21:00
28 Şubat 20:00

01 Şubat

Merkür ile Ay günbatımında batıda birbirine yakın görünümde

11 Şubat

Jüpiter ile Ay birbirine yakın görünümde

15 Şubat

Venüs sabaha karşı güneydoğuda en büyük batı uzanımında (40°)

19 Şubat

Mars, Ay ve Spika geceyarısından itibaren birbirine yakın görünümde

22 Şubat

Satürn ile Ay geceyarısından itibaren birbirine çok yakın görünümde

26 Şubat

Venüs ile Ay sabaha karşı güneydoğuda birbirine çok yakın görünümde

Şubat'ta Gezegenler ve Ay

Merkür ayın ilk günleri gözlem için yılın en iyi konularından birinde. Gezegen günbatımından sonra batı-güneybatı ufku üzerinde görülebilir. Merkür, 1 Şubat'ta hilal şeklindeki Ay'ın biraz altında yer alacak. Bu onu gökyüzünde bulmayı kolaylaştıracaktır. Merkür, ayın ilk haftasından sonra ufkun üzerinde hızla alçalacak ve gözden kaybolacak.

Venüs ay boyunca sabah gökyüzünde yer alıyor ve güneydoğumundan önce güneydoğu ufku üzerinde görülebiliyor. Gezegen ayın ortalarına kadar ufkun üzerinde yükselmeyi sürdürecektir.

Mars artık geceyarısı doğmuş oluyor. Gezegen ayın başlarında 23:30 civarı doğuyor ve sabaha kadar gökyüzünde görülebiliyor. Gezegen ilerleyen günlerde giderek daha erken doğacak. Mars'ı görmek için geceyarısı civarı doğu ufku üzerine bakmak gerekiyor.

10 Şubat akşamı doğu ufku üzerinde Ay ve Jüpiter kış takımyıldızları arasında

Jüpiter hava karardığında doğmuş oluyor ve ay boyunca neredeyse tüm gece gözlenebiliyor. Gezegeni akşam saatlerinde görmek için doğu-güneydoğu yönüne bakmak gerekiyor. Jüpiter, bu bölgedeki en parlak gökcsimi.

Satürn ayın başlarında gece yarısından bir saat sonra, ayın sonlarındaysa geceyarısından önce doğmuş oluyor.

Ay 6 Şubat'ta ilkdördün, 14 Şubat'ta dolunay, 22 Şubat'ta sondördün hallerinde olacak.